

Kirjaston tilojen nimien perustelut

Sjögren-sali (ent.Kirmo):

Anders Johan Sjögren (1794 litti – 1855 Pietari) tunnetaan historian, kansatieteen ja suomalais-ugrilaisen kielitieteen tutkijana, tutkimusmatkailijana ja Pietarin (Venäjän) tiedeakatemian akateemikkona. Sjögren syntyi 8.5.1794 litin pitäjän Sitikkalan kylässä suomenkieliseen suutarinperheeseen. Lahjakkuutensa ansiosta hän pääsi litin pappien avustamana Loviisan alkeiskouluun, josta opintie vei hänet Porvoon lukioon ja Turun akatemiaan, josta valmistui 1819. Sjögren kuului ns. Turun romantiikan keskeisiin henkilöihin (Arwidsson, Poppius, Gottlund), joiden tavoitteena oli luoda maallemme historia, kieli ja kirjallisuus. Seuraavana vuonna hän muutti Pietariin tavoitteena päästä tutkimusmatkailijaksi. Juhannuksena 1824 hän saikin aloittaa Venäjän keisari Aleksanteri I:n rahoituksella pitkän tutkimusmatkan Pietarista Karjalaan, Lappiin ja Pohjois-Venäjälle selvittääkseen suomalais-ugrilaisten kielten puhuma-alueita. Matka kesti viisi vuotta, 1824–1829, ja sen aikana Sjögren taittoi 12 000 kilometriä ratsain, vaunuissa, reessä ja vesiteitse. Sjögrenin tavoitteena oli etsiä suomen kielen jälkiä sukukansojen parista. Matkansa alkupäässä Anuksenessa, Syvärin ja Laatokan välisellä alueella, Sjögren identifioi siihen asti tuntemattoman heimon ja kielen, nimittäin vepsäläiset ja vepsän kielen. Venäjän tiedeakatemian tutkijaksi nimitettynä Sjögren julkaisi Vepsä-havaintojaan kahdessa katsauksessa: Ueber die älteren Wohnsitze der Jemen (1831) ja Wann und wie wurden Sawolotschje und die Sawolokschen Tuoden russisch? (1832). Nämä, kuten myöhemmätkin, julkaisut Sjögren kirjoitti saksaksi ja ne levisivät nopeasti muiden eurooppalaisten tutkijoiden tiedoksi.

Valli:

Aino Valli (1902 litti-1987 litti) tunnetaan suomalaisena murretutkijana, vaikkakin hänen päätyönsä oli opettaminen. Hän valmistui ylioppilaaksi 1921 sai maisterin arvon 1927. Hän toimi äidinkielen opettajana useissa oppikouluissa 1930-luvulta aina 1960-luvulle asti. Eläkkeelle hän jäi äidinkielen lehtorin virasta Helsingin tyttönormaalilyseosta. Litin murteen tutkiminen muodostui hänen merkittävimmäksi työksi. Työ alkoi 1924, jolloin hän aloitti toiminnan ns. sanastajana litissä ja Jaalassa. Vuoteen 1930 asti hän keräsi sanoja, sanontoja, esimerkkilauseita ja perinnetietoa; muistiinpanoliuksia kertyi runsaat 43.000. Tämä työ liittyi ensin Sanakirjasäätiön, sittemmin Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen hankkeeseen, jossa haluttiin kerätä näytteitä eri murteista noin 60 pitäjältä ja saada aikaan suuri Suomen murteiden sanakirja. Aino Vallin innostuneen ja koti-seururakkauden täyttämän työn ansiosta litin sanasto on yksi suurimmista kerätyistä pitäjänsanastoista. Vallin kokoamasta aineistosta saatiin myöhemmin sanakirja. littiläisten aloitteesta Helsingin littiläiset ry teki 1958 ehdotuksen, että myös litin kunta olisi mukana kirjahankkeessa. Aino Valli suostui tehtävään, ja siitä muodostui hänelle vuosikymmenten mittainen työ. Sanakirjasta tuli laaja, kustantajaa sille ei helposti löytynyt. Lopulta litin kunta oli rahoittajana ja myös Aino Valli testamenttinsa varoilla. Sanakirjan puhtaaksikirjoitusta tekivät useat henkilöt litin kunnantalossa, mittavimman puhtaaksikirjoitustyön teki Kirsi Heikkilä. Sanakirjassa on neljä osaa. Viimeiset osat saatiin puhtaaksikirjoitettua vasta Aino Vallin kuoleman jälkeen.

Heino:

Viljo Heino (1914 Iitti – 1998 Tampere) tunnetaan sotien jälkeisen kestävyysjuoksumme keulakuvana. Hän oli vuosisadan alkupuoliskon suomalaisista suurjuoksijoista viimeinen. Heino kukoisti kentillä melko iäkkäänä, sillä hän alkoi harjoittelemaan tosissaan vasta 20-vuotiaana. Hän eli huippuvuosiensa aikaa, ettei päässyt näyttämään kykyjään arvokilpailuissa kuin harvoin. Kahdet olympiakisat 1940-luvulla peruttiin toisen maailmansodan takia. Euroopan mestaruuden Viljo Heino kuitenkin saavutti Osllossa 1946 voittaen 10 000 metriä. Viljo Heino syntyi Säyhteen kylässä Iitissä. Myöhemmin hän asui Kausalassa, jossa hän vietti nuoruutensa. Viljo oli viisilapsisen perheen toiseksi vanhin. Hänen isänsä oli entisaikojen työmies. Sellaiset ”haihattelut”, kuten juoksu tai lenkillä käyminen, ei tullut kysymykseenkään. Viljo kanteli raskaita lankkuja Kausalan sahalla aavistamatta, että hänestä vielä kerran oli tuleva maailmankuulu henkilö. Juoksu-ura alkoi ”yllättäen” vuonna 1934, kun Kausalan VPK järjesti juhlistaan kilometrin maantiejuoksun. Viljo päätti muiden poikien mukana osallistua tähän kisaan. Hän oli silloin 20-vuotias nuorukainen, jolle toiset kilpailijat hieman hymyilivät. Viljoa ei ollut koskaan nähty missään kilpailuissa. Viljo tuli, juoksi ja voitti. Seuraavana vuonna Viljo siirtyi armeijan harmaisiin. Siellä järjestettiin kolmen kilometrin maastojuoksu. Se piti juosta armeijan sarkapöksyt päällä ja saappaat jalassa. Viljo Heino oli alokas, joka voitti oman komppaniansa juoksun. Kaikkein eniten hämmästyi kuitenkin alokas itse, kun hänelle myöhemmin ilmoitettiin, että hän oli loppujen lopuksi voittanut koko rykmentin, vaikka mukana oli ollut muutamia juoksijoitakin. Armeijan jälkeen alkoi juoksu-ura kiinnostaa Viljoa entistä enemmän. Häntä oli jo aiemmin nuoruudessa houkutellut mukaan naapurissa asuva Eero Metsäpuro, josta oli tullut Viljon idoli ja myöhemmin hänen opettajansa Into Harju innosti häntä juoksuun. Myöhemmin häntä innosti ja auttoi Elimäeltä kotoisin oleva olympiajuoksija ja voittaja Ilmari Salminen. Hän auttoi Viljoa pääsemään piirikunnallisissa kisoissa alle 9 minuutin 3000 metriä. Viljon tulokset alkoivat parantua ennen sodan alkua selvästi. Vuonna 1938 Viljo Heino muutti Karhulaan. Viljo Heino lähti ikäistensä tapaan puolustamaan maatamme sotaan. Majuri Koskimies ja Sulo Kolkka järjestivät Viljo Hei non sodan tuoksinasta urheilun pariin. Hänen kykynsä kestävyysjuoksijana oli pantu merkille ja Haminassa hänellä oli hyvät harjoitteluolosuhteet. Joitakin hänen saavutuksiaan: voitti 10 000 metrin Euroopan mestaruuden 1946 Osllossa, 5000 metrillä neljäs, 8 maailmanennätystä eri matkoilla, vuonna 1949 Viljo Heino valittiin Suomen parhaaksi urheilijaksi ja 1950 Heino voitti Sao Paolon uudenvuoden yön juoksun Brasiliassa. 2000 juoksijaa osallistui kisaan matkan ollessa tuolloin 15 km.

Mennikäisen satuluola (ent. monitoimitila, jossa toimii mm. perhekahvila, satutunnit ja esim. nukke-teatteri):

Mennikäisen satuluolaan saadaan ripaus taidetta/ taiteen alaa, kun taiteen maisteri Tuuli Sotamaa tekee ”nimen mukaisen” teoksen lasten alueelle. Tuuli on sekä taiteilija, muotoilija että luonnon puolestapuhuja. Hän luo teoksia, jotka punovat yhteen todellisuutta ja mielikuvitusta. Tuulin työskentelytapa on hienovarainen ja yksityiskohtainen. Usein hänen teoksensa ovat kuin kuiskauksia maailmasta, jonka voi kohdata vasta kun pysähtyy. Hänen teoksissaan näkyy luonnon syvä kunnioitus luontoa ja elämää kohtaan. Tuulin sanoin: ”Olen kasvanut ja elänyt luonnon ympäröimänä ja ollut aina lumoutunut luonnon ja eläinten aitoudesta, herkkyydestä ja voimasta. Olen tutkaillut kasveja ja tarkkaillut eläimiä. Olen istunut hiljaa ja seurannut eläimiä niiden omissa elinympäristöissään. Olen nähnyt luottamuksen tai sen puutteen ja imenyt itseeni luonnon sanattomia tarinoita.

Näistä tarinoista teokseni saavat alkunsa. Teoksissani todellisuus ja mielikuvitus sulautuvat yhteen luoden maailmoja, joissa tuttuus ja ennen näkemätön kietoutuvat toisiinsa. Ne ovat yksityiskohtia täynnä olevia mieleni kuvia, jotka pyytävät katsojalta aikaa ja huomiota avautuakseen kokonaan. Teokseni syntyvät kärsivällisyydellä, ilman kiirettä, tarjoten rauhan pysähtymiselle ja pohdiskelulle. Haluan johdattaa ihmiset elämän ihmeiden äärelle, näkemään sellaista, mikä usein jää huomaamatta.”

Tuuli Sotamaan portfolio kattaa suuren määrän taideteoksia, installaatioita, kuvataidetta, grafiikkaa, tilasuunnittelua, veistoksia, huonekaluja, valaisimia, käyttöesineitä sekä muotoilun ja materiaalien tutkimusta. Hänen kädenjälkensä näkyy esimerkiksi Fazerin vierailukeskuksessa Vantaalla, Ravintola Finnjävelissä Helsingissä, Ruotsin kuninkaallisessa insinööritieteiden akatemiassa Tukholmassa ja monissa yksityiskodeissa. Muotoilu- ja taidehankkeiden lisäksi Tuulilla on laaja kokemus tapahtumien, seminaarien ja näyttelyiden kuratoinnista, suunnittelusta ja tuottamisesta keinona edistää keskustelua ja tukea innovaatiota. Hänellä on myös pitkä työhistoria Taideteollisessa korkeakoulussa ja Aalto-yliopistossa, joissa hän on toiminut mm. strategisen näkyvyyden johtajana, näyttely- ja tapahtumajohtajana, innovaatioalustojen kehittäjänä ja kampuskehittämisen neuvonantajana. Hänellä on laaja kokemus työskentelystä eri maissa ja kulttuureissa.